

KESKKONNAAMET

Triin Leetmaa
Riigimetsa Majandamise Keskus
triin.leetmaa@rmk.ee

Teie 28.12.2023

Meie 02.02.2024 nr 7-9/23/18229-5

Orkjärve LKA Viisu soo veerežiimi taastamise projektist

Austatud Triin Leetmaa

Pöördusite Keskkonnaameti poole kooskõlastuse saamiseks Harju maakonnas Saue vallas Orkjärve looduskaitsealal Viisu soos veerežiimi taastamistööde projektile. Keskkonnaamet on samal teemal arvamust avaldanud oma 10.06.2022 ja 05.10.2023 kirjadega¹.

Taastamistööde eesmärgiks on taastamisalal ja selle läheduses luua läbi veerežiimi taastamise eeldused allikate ja allikasood (7160), liigirikaste madalsoode (7230) ning soostuvate ja soolehtmetsade (9080*) struktuuri ning neile iseloomuliku taimestiku säilimiseks ja taastumiseks. Lisaks aidata kaasa taastamisalal vanade loodusmetsade (9010*) säilimisele.

Viisu soo on valitud taastamise objektiks soode tegevuskava põhjal², mille lisas 3³ on välja toodud ka Orkjärve looduskaitseala, kus taastamiseks on ette nähtud 74 ha ulatuses elupaigatuupi lääne-mõõkrohuga lubjarikkad madalsood (7210*), mis on Natura loodusala ja looduskaitseala kaitse-eesmärgiks. Tegevuskava lisas 5 toodud kaardil on taastamist vajava soosalana ära märgitud just Viisu soo sihtkaitsevööndi ala.

Viisu soo taastamisala asub Orkjärve looduskaitseala (KLO1000249) Viisu soo sihtkaitsevööndis (KLO1100872), mis on ühtlasi Natura 2000 võrgustikku kuuluv Orkjärve loodusala (RAH0000443). Taastamisala pindala on 95,67 ha ning see paikneb kogu ulatuses RMK poolt hallataval riigimaa maaüksusel Orkjärve looduskaitseala 6 (51802:002:0524).

Orkjärve looduskaitsealal valitsev kaitsekord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 07.07.2005 määrusega nr 164 „Orkjärve looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ (edaspidi kaitse-eeskiri). Kaitse-eeskirja järgi on kaitseala kaitse eesmärk kaitsta raba ja rabametsi, Viisusoo madalsookoosluseid ning haruldasi ja kaitsealuseid liike⁴. Viisu soo sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärgiks on seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamine⁵ ning kaitse-eesmärk saavutatakse vajaduse korral hooldustööde

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis numbritega 7-9/22/9667-2 ja 7-9/23/18229-2

² „Kaitstavate soode tegevuskava“ (2015), koostatud aastateks 2016-2023

<https://kliimaministeerium.ee/elurikkus-keskkonnakaitse/looduskaitse/elupaigatuupide-tegevuskavad>

³ Prioriteedina taastamist vajavad soosalad

⁴ Kaitse-eeskiri § 1 lg 1 p 1

⁵ Kaitse-eeskiri § 4 lg 1

tegemisega⁶. Kaitse eeskirja kohaselt on Viisu soo sihtkaitsevööndis kaitseala valitseja nõusolekul lubatud hooldustööd kaitsealuste taimeliikide elutingimuste säilitamiseks⁷.

Eesti looduse infosüsteemi andmetel on taastamisalal ja selle lähiümbruses inventeeritud mitmed elupaigatüübid ja kaitsealuste liikide leiukohad, mis on täpsemalt välja toodu Keskkonnaameti 10.06.2022 kirjas. Orkjärve looduskaitseala Viisu soo sihtkaitsevööndisse jäävale taastamisalale ei jää ühtegi maaparandussüsteemi või selle osa, kuid taastamisala piirneb maaparandusehitistega.

Kavandatud tööde tegemiseks on vajalik raie ligipääsude tagamiseks ja kraavide sulgemise asukohtades. Eelistatult ligipääsuks kasutatakse vana heinaveoteed, looduslikke häile ja liigutakse piki kraave. Tekkivate raidmete väikest kogust ja veo korraldamisega seotud raskusi ja riske arvestades jäetakse raiutud materjal tööalale ja see saab seal toimida elustikku toetavana. Kujundusraieid koosluste struktuuri kujundamiseks ette ei nähta. Kraavide sulgemine teostatakse oludesse sobiva eritehnikaga, eelistades võimalusel väiketehnikat, mis läbi vähendatakse taastamistöödega kaasnevat ajutist negatiivset mõju taastamisalal. Välditakse üle 30 cm roobaste tekkimist. Taastamistööd teostatakse pesitsusvälisel ajal ehk ajavahemikus 1. august kuni 14. veebruar.

Keskkonnamõju hindamine (edaspidi KMH) on kohustuslik, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, KeHJS, § 3 lg 1 p 2). Kui objektiivse teabe põhjal on välistatud eeldatavalt olulise ebasoodsa mõju esinemine Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkidele ja kui tegevus on otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või selleks otseselt vajalik, siis ei ole kohustusliku KMH läbiviimine vajalik.

Kuna Viisu soo taastamine on ette nähtud kaitstavate soode tegevuskava põhjal ja ka looduskaitsealale koostatud kaitsekorralduskavas⁸ on Viisu soo taastamise võimalus välja toodud, siis saab tegevust lugeda kaitsekorralduslikuks tegevuseks ja KMH läbiviimine vajalik ei ole.

Keskkonnaameti seisukoht

Lähtuvalt Orkjärve looduskaitseala kaitse-eeskirjast on soode loodusliku veerežiimi taastamisel positiivne mõju kaitseala kaitse-eesmärkidele ja väärtustele, luues eeldused sookoosluste seisundi säilimiseks ja taastumiseks ning seeläbi parandades pikas perspektiivis ka kaitsealuste liikide seisundit läbi nende elupaikade kvaliteedi tõstmise.

Alale koostatud kaitsekorralduskava peatüki 1.5.3. kohaselt tuleb kaitsealal teostada botaaniline inventuur Viisu soo sihtkaitsevööndis. Sama inventuuri käigus on vaja hinnata taastamis- ja/või hooldustööde tegemise vajalikkust.

Kaitstavate soode tegevuskavas tuuakse välja, et taastamistegevused peavad lähtuma sellest, et parandada kaitse-eesmärgiks määratud liikide ja elupaikade seisundit, siinjuures tuleb arvestada sellega, et sookoosluste taastamise käigus ei tohi kahjustada ala teisi kaitse-eesmärke.

⁶ Kaitse-eeskiri § 4 lg 3 p 2

⁷ Kaitse-eeskiri § 5 lg 8 p 1

⁸ „Orkjärve looduskaitseala kaitsekorralduskava 2019-2028“ kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 10.09.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/10

Kaitsekorralduskava kohaselt on planeerimise esimeseks etapiks eelnevad uuringud ja informatsiooni kogumine (koosluse struktuuri ja funktsioneerimise ning kuivenduse ja taastamise erinevate mõjude kohta). Viimaseks etapiks on taastamisedukuse seire.

Taastamistööde eel on vajalik tellida kaitse-eesmärgiks olevate liikide inventuur. Vastasel korral puudub ülevaade liikide elupaikade hetkeseisundist ning tööde järgselt ei ole võimalik hinnata tulemuslikkust. Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakond lisab inventuuri oma 2024. aasta tööplaani. Panustame sellesse, et enne tööde alustamist sügisel on inventuuri tulemused olemas. Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakond teavitab RMK-d jooksvalt.

Muus osas lisame, et taastamistööde käigus tuleb võimalikult vähe mõjutada maastikku ja kaitsealuste taimede kasvukohad peavad säilima. See tähendab, et töid tuleb teostada **kuiva või külmunud pinnasega ajavahemikus 1. august kuni 14. veebruar.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Maret Vildak
juhtivspetsialist
looduskasutuse osakond

Triin Ristmets 56981773 (looduskasutus)
triin.ristmets@keskkonnaamet.ee

Karin Sisask 5193 1960 (keskkonnakorraldus)
karin.sisask@keskkonnaamet.ee

Liset Takking 53416786 (loodushoid)
liset.takking@keskkonnaamet.ee

Monika Laurits-Arro 53020849 (loodushoid)
monika.laurits-arro@keskkonnaamet.ee